

Wójcik, Zbigniew J.

10 lat Muzeum Geologii Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 25/3, 665-666

1980

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

się historią nauki, podejmuje w najbliższym czasie prace, zmierzające do zebrania materiałów źródłowych do dziejów nauk paleontologicznych w Polsce. Dobór specjalistów zapewni opracowaniu nie tylko wybór optymalnego kierunku oceny dorobku ściśle paleontologicznego, lecz także uwypukli wpływ rozpoznania poszczególnych grup wymarłych zwierząt na postęp wielu dyscyplin przyrodniczych.

Historia nauk paleontologicznych w Polsce ma dość długie tradycje. Interesowano się tymi zagadnieniami na szerszą skalę już w XIX wieku. W dorobku polskich historyków nauki znajdują się jednak przeważnie opracowania okolicznościowe, poświęcone na ogół wybitnym twórcom (np. J. Siemiradzkiemu, J. Grzybowskiemu, W. Fridbergowi, R. Kongielowi, R. Kozłowskiemu) a ponadto szereg artykułów problemowych (pisanych zresztą częściowo przez historyków radzieckich), cząstkowych monografii (zwłaszcza o paleontologii w Krakowie pióra F. Biedy) oraz syntez (zwłaszcza F. Biedy w monografii historycznej PAU z 1948 roku, w podręcznikach akademickich tego autora). Publikacje te w małym stopniu będą mogły być wykorzystane w zamierzonym opracowaniu nowopowstałego Zespołu. Są bowiem wsparte na dość skromnym materiale źródłowym, a ponadto nie uwzględniają — co zrozumiałe — ogromnego postępu paleontologii w Polsce w ostatnich latach.

Zespół planuje także podjęcie prac o typie dokumentacyjnym, a w pierwszym rzędzie zgromadzenie materiałów do bibliografii historii paleontologii w Polsce. Wszczęte zostały także starania o upowszechnienie polskiego dorobku paleontologicznego na świecie. W związku z tym planuje się wydanie monografii o Romanie Kozłowskim i księgi zbiorowej poświęconej twórcy polskiej szkoły paleozoologicznej. Referaty do tej księgi napiszą specjaliści z różnych krajów.

Powstanie Zespołu Historii Paleontologii, którego organizacją zajmuje się niżej podpisany, w jakimś stopniu zapełni lukę, jaka wytworzyła się po likwidacji Pracowni Historycznej Instytutu Zoologii PAN. Przy braku tego rodzaju komórki w Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN będzie to zatem jedyny organ pracujący nad tak ważnymi historycznie i światopoglądowo osiągnięciami nauki polskiej. Nowopowstały zespół współpracując ze wszystkimi zainteresowanymi placówkami (w tym przede wszystkim Muzeum Ziemi PAN) z pewnością przyczyni się do postępu badań w tej ważnej dziedzinie.

Powstanie Zespołu Historii Paleontologii jest jednym z przejawów wzrastającego zainteresowania historią nauki w środowisku przyrodniczym. Obok paleontologów dzieje swej dyscypliny interesują także mineralogów, którzy w powstającym Komitecie Nauk Mineralogicznych PAN zorganizują Komisję Historii Mineralogii. Ożywienie się ostatnio Zespołu Historii Geologii przy Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN — to dalszy symptom tej tendencji. Sądząc z publikacji historyków paleontologii i mineralogii, które ostatnio ukazują się, nie jest to tendencja krótkotrwała.

Zbigniew J. Wójcik

(Warszawa)

10 LAT MUZEUM GEOLOGII AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ Im. S. STASZICA

W 1969 roku — na pięćdziesięciolecie AGH — zorganizowano pierwszą ekspozycję nowopowołanego do życia Muzeum Geologicznego tej uczelni. Ekspozycja ta miała charakter dydaktyczny i w zasadzie ilustrowała niektóre zagadnienia związane z programem nauczania na Wydziale Geologiczno-Poszukiwawczym. Odwołania do historii myśli naukowej były na niej ograniczone do minimum.

W końcu 1979 roku Muzeum Geologiczne AGH zorganizowało wg scenariusza dr Janusza Horzemskiego — kierownika placówki — okolicznościową wystawę pt. *10 lat Muzeum Geologicznego AGH*. Główny nacisk został położony na ilustrację ewolucji myśli wystawienniczej. Obok tego przedstawiono, chyba po raz pierwszy, wkład profesorów tej uczelni do roz-

woju powstałej placówki. Szczególnie wiele zgromadzonych dokumentów dotyczy działalności Walerego Goetla, Henryka Świdzińskiego i Kiejstusa Żamajtisa. Pracy tych profesorów w tym zakresie dotychczas właściwie nie znaleźliśmy.

Z materiałów przedstawionych na jubileuszowej wystawie wynika, że placówka ta organizuje na AGH i w innych muzeach okolicznościowe wystawy historyczne. Poświęcone one były jubileuszom znanych geologów Waleremu Goetlowi i Henrykowi Świdzińskiemu. Muzeum gromadzi także wszelkie dokumenty dotyczące działalności naukowej geologów zatrudnionych w AGH.

Zbigniew J. Wójcik
(Warszawa)

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ GÓRNICICTWA, HUTNICICTWA I PRZEMYSŁU STAROPOLSKIEGO W KIELCACH
W LATACH 1970—1980

Ziemia Kielecka chlubi się bogatymi tradycjami przemysłowymi. Do czasów nam współczesnych zachowało się wiele zabytkowych obiektów, świadczących o wysokiej kulturze technicznej jej mieszkańców. Wiele z nich zajmuje wyjątkową pozycję wśród zabytków techniki i przemysłu w Polsce. Do najbardziej znanych zaliczane są m. in.: neolityczna kopalnia krzemienia pasiastego w Krzemionkach Opatowskich k. Ostrowca, pozostałości po starożytnym ośrodku produkcji żelaza w Górach Świętokrzyskich oraz liczne obiekty w dolinach rzek Bobrzy, Kamiennej i Czarnej Koneckiej.

Tradycjami przemysłowymi tego regionu interesowali się już w XVIII i XIX w. wybitni badacze: J.P. Carosi, G.G. Pusch i S. Staszic. W okresie międzywojennym problemami tymi zajmowali się m. in.: Jan Samsonowicz, Jan Czarnocki, Mieczysław Radwan i Stefan Krukowski.

W 1955 roku rozpoczęto prowadzenie systematycznych badań archeologicznych nad żużlem żelaznym, zalegającym północno-wschodnie obszary Gór Świętokrzyskich. Pierwsze wyniki prac badawczych spotkały się z żywym oddźwiękiem w świecie nauki oraz wśród działaczy regionalnych, krajoznawczych i społeczeństwa Kielecczyny.

W 1967 r. w gronie działaczy kieleckiego PTTK zrodziła się koncepcja zorganizowania w Nowej Słupi plenerowej imprezy, której celem było popularyzowanie problemów związanych ze starożytnym hutnictwem w Górach Świętokrzyskich. Do jej inicjatorów obok krajoznawców należało także grono krakowskich naukowców, a wśród nich: doc. Mieczysław Radwan, prof. Waław Różański i doc. Kazimierz Bielenin.

Sukces pierwszej imprezy (zorganizowanej we wrześniu 1967 r.) która przyjęła nazwę *Dymarki Świętokrzyskie*, miał istotny wpływ na podjęcie w końcu lat sześćdziesiątych inicjatyw w zakresie prowadzenia badań nad historią górnictwa, hutnictwa i przemysłu na Ziemi Kieleckiej.

W maju 1970 r. powołana została w Kielcach organizacja społeczna, która przyjęła nazwę Towarzystwa Przyjaciół Górnictwa, Hutnictwa i Przemysłu Staropolskiego. Jej główne założenia statutowe przewidują podejmowanie następujących prac: prowadzenie badań naukowych nad dziejami gospodarczymi rejonu, otaczanie opieką zabytków techniki, organizowanie imprez popularyzujących tradycje przemysłowe regionu.

Zadania te realizowane są m. in. poprzez: organizowane sesje naukowych; prowadzenie inwentaryzacji zabytków techniki, ich dokumentacji historycznej i technicznej; popularyzację idei opieki społecznej nad zabytkami techniki wśród załóg zakładów pracy i obejmowanie przez nie patronatów nad poszczególnymi obiektami.

W 1970 r. powołana została w Towarzystwie Rada Naukowa. Od chwili jej powstania przewodniczy Radzie prof. Waław Różański. Skupia ona w swoich szeregach przedstawicieli wielu dyscyplin: historyków, archeologów, metalurgów, architektów, górników i prawników.

W latach 1970—1980 Towarzystwo zorganizowało 9 sesji naukowych. Były one poświęcone: historii polskiej techniki hutniczej, turystyce i zabytkom techniki Kielecczyny, chęcińskiemu